

Republica Serbia – Provincia Autonomă Voivodina
**SECRETARIATULUI PROVINCIAL PENTRU
REGLEMENTĂRI, ADMINISTRAȚIE ȘI COMUNITĂȚILE
NAȚIONALE**

R A P O R T U L

**PRIVIND EXERCITAREA DREPTULUI LA
UZUL OFICIAL AL LIMBILOR ȘI
GRAFIILOR COMUNITĂȚILOR NAȚIONALE**

Novi Sad, martie 2010

CUPRINS

INTRODUCERE.....	3
I - REGLEMENTĂRILE CARE STIPULEAZĂ DOMENIUL UZULUI OFICIAL AL LIMBILOR ȘI GRAFIILOR MINORITĂȚILOR NAȚIONALE.....	4
II - LIMBILE ÎN UZ OFICIAL ÎN ACTIVITATEA ORGANELOR PROVINCIALE.....	6
III - UZUL OFICIAL AL LIMBILOR ȘI GRAFIILOR ÎN ORAȘE ȘI COMUNE.....	7
IV - UZUL OFICIAL AL LIMBILOR ȘI GRAFIILOR MINORITĂȚILOR NAȚIONALE ÎN ACTIVITATEA ORGANELOR.....	11
V - FOLOSIREA NUMELUI PERSONAL AL PERSOANELOR APARTINÂND MINORITĂȚILOR NAȚIONALE ȘI ELIBERAREA DOCUMENTELOR PUBLICE.....	16
VI - UZUL LIMBII ÎN DOMENIUL ECONOMIEI ȘI SERVICIILOR.....	20
VII - SCRIEREA INSCRIȚIILOR ȘI DENUMIRILOR PUBLICE.....	21
VIII - CONTROL ASUPRA APLICĂRII REGLEMENTĂRIILOR PRIVIND UZUL OFICIAL AL LIMBILOR ȘI GRAFIILOR.....	26
IX - REPARTIZAREA MIJLOACELOR BUGETARE ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DIN P.A. VOIVODINA ÎN ACTIVITATEA CĂRORA SUNT ÎN UZ OFICIAL LIMBILE ȘI GRAFIILE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE.....	29
CONSTATĂRI FINALE.....	31

INTRODUCERE

Multilingvismul, multiculturalismul și multiconfesionalitatea sunt valori fundamentale, foarte importante pentru P.A. Voivodina.

Toate organele și organizațiile provinciale sunt obligate ca, în cadrul drepturilor și îndatoririlor lor, să impulsioneze și ajute păstrarea și dezvoltarea multilingvismului și tezaurului cultural al comunităților naționale care tradițional trăiesc în P.A. Voivodina, și ca prin măsuri și activități speciale să sprijine respectul și cunoașterea reciprocă a diverselor limbi, culturi și confesiuni din P.A. Voivodina, articolul 7 din Statutul P.A. Voivodina ("Buletinul oficial al P.A.V." numărul 17/2009).

În partea II (exercitarea drepturilor omului și ale minorităților) din Statutul P.A. Voivodina, la articolul 20, sub denumirea **Interdicția discriminării**, la primul alineat se menționează: Cu ocazia efectuării activităților din competența P.A. Voivodina, toți cetățenii sunt egali în drepturi și îndatoriri, indiferent de rasă, sex, loc de naștere, **limbă, apartenență națională**, religie, convingere politică sau de altă natură, instrucție, origine socială, situație materială, sau alte caracteristici personale.

La fel, în această parte sub titlul **Drepturile comunităților naționale**, la articolul 22 se spune: Persoanele aparținând comunităților naționale care prezintă o minoritate numerică în numărul total al populației din P.A. Voivodina, se bucură de o protecție specială și de toate drepturile care sunt garantate de actele Republicii Serbia persoanelor aparținând minorităților naționale.

La articolul 23 sub titlul **Protecția drepturilor dobândite**, se invocă că nivelul atins al drepturilor omului și ale minorităților, precum și al drepturilor individuale și colective, nu poate fi diminuat.

P.A. Voivodina poate asigura drepturi cumulative sau suplimentare, respectiv, poate institui un grad mai înalt de protecție a drepturilor persoanelor aparținând comunităților naționale care prezintă o minoritate numerică în numărul total al populației din P.A. Voivodina.

Constituția Republicii Serbia ("Monitorul oficial al R.S." numărul 98/2006) la articolul 10 stipulează că în teritoriul Republicii Serbia în uz oficial este limba sârbă și grafia chirilică și că uzul oficial al altor limbi și grafii se reglementază prin lege.

Materia uzului oficial al limbilor și grafiilor este stipulată în **Legea privind uzul oficial al limbilor și grafiilor** ("Monitorul oficial al R.S." numerele: 45/91, 53/93, 67/93 și 48/94). Această lege este în vigoare, fără modificări, deja de 19 ani (modificările făcute se referă doar la cuantumul amenzilor), fiind adoptată într-o perioadă postconstituțională, cu anumite scopuri și cerințe. Din partea organelor și instituțiilor provinciale competente au fost demarate mai multe inițiative de modificare și completare, sau de adoptare a noii legi, care într-un mod mai actual și modern va reglementa această materie.

Prin **Legea privind protecția drepturilor și libertăților minorităților naționale** ("Buletinul oficial al R.F.I." numărul 11/02), se reglementează modul de exercitare a drepturilor individuale și colective garantate ale persoanelor aparținând minorităților naționale, fiind lăsată posibilitatea ca prin reglementările republicane și provinciale să se stipuleze mai concret unele probleme din acest domeniu (art. 1, alineat 3).

Pornind de la autorizațiile legale, atunci în vigoare, Adunarea Provinciei Autonome Voivodina, la ședința ținută pe data de 15 mai 2003, a adoptat **Hotărârea privind stipularea mai concretă a unor probleme de uz oficial al limbilor și grafiilor**

minorităților naționale din teritoriul Provinciei Autonome Voivodina ("Buletinul oficial al P.A.V." numărul: 8/03 și 9/03).

Prin conformarea denumirilor reglementărilor în vigoare cu noul Statut al P.A. Voivodina, Adunarea P.A. Voivodina, la ședința ținută pe data de 14 decembrie 2009 a adoptat Hotărârea Adunării Provinciei privind aplicarea Statutului P.A. Voivodina ("Buletinul oficial al P.A.V." numărul: 18/09), în care la articolul 5, punctul 8 se menționează că: Hotărârea privind stipularea mai concretă a unor probleme de uz oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale din teritoriul Provinciei Autonome Voivodina se va aplica sub denumirea de *Hotărârea Adunării Provinciei privind stipularea mai concretă a unor probleme de uz oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale din teritoriul Provinciei Autonome Voivodina*.

Prin hotărârea invocată se prevede că Guvernul Provinciei Autonome Voivodina **va prezenta raport Adunării Provinciei Autonome Voivodina cu privire la uzul oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale. În raport sunt cuprinși anii 2008 și 2009.**

Ultimul raport privind exercitarea dreptului la uzul oficial al limbilor și grafiilor comunităților naționale din P.A. Voivodina a fost examinat și acceptat la cea de a doua ședință a Consiliului Executiv al P.A.V., ținută pe data de 23 iulie 2008 și a fost remis Adunării Provinciei Autonome Voivodina.

1 – REGLEMENTĂRILE CARE STIPULEAZĂ DOMENIUL UZULUI OFICIAL AL LIMBILOR ȘI GRAFIILOR MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

Dreptul la uzul oficial al limbii materne în viața privată și publică este un drept inalienabil conform cu principiile Pactului Internațional privind Drepturile Civile și Politice și cu spiritul Convenției Europene privind Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale a Consiliului Europei.

Sursa juridică internațională principală în acest domeniu o prezintă *Convenția cadru a Consiliului Europei* pentru protecția minorităților naționale care, pe lângă altele, conține și dispoziții referitoare la uzul limbilor minoritare în statele semnatare. Adunarea Federală, la 3.12.1998, a adoptat Legea de confirmare a Convenției cadru, convenția fiind ratificată la 11.05.2001. Adunarea Comunității Statale Serbia și Muntenegru, la 18.12.2005 a ratificat *Carta Europeană privind Limbile Regionale sau Minoritare*, care are drept scop protecția limbilor regionale istorice și a limbilor minoritare, prin intermediul politicii, legislației și practicii statelor semnatare.

Constituția Republicii Serbia ("Monitorul oficial al R.S." numărul 98/2006) stipulează că în teritoriul Republicii Serbia în uz oficial este limba sârbă și grafia chirilică și că uzul oficial al altor limbi și grafii se reglementază prin lege, în conformitate cu Constituția.

În partea care se referă la drepturile persoanele aparținând minorităților naționale, dar în special la articolul 75 din Constituție este stipulat că, în baza drepturilor colective persoanele aparținând minorităților naționale, în mod direct sau prin intermediul reprezentanților lor, participă în procedura de adoptare a hotărârilor sau **decid singuri referitor la uzul oficial al limbii și grafiei**, în conformitate cu legea. Pe lângă aceasta, la articolul 79 din Constituție este

instituit **dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale la păstrarea specificurilor lor** care subînțelege, printre altele dreptul la uzul limbii și grafiei lor, apoi dreptul ca în mediul în care prezintă o parte importantă a populației, organele de stat, organizațiile cărora le-au fost încredințate atribuții publice, organele provinciilor autonome și ale unităților autoguvernării locale să desfășoare procedura și în limba lor, apoi dreptul la școlarizare în limba lor în instituțiile de stat și în instituțiile provinciei autonome, dreptul să-și folosească numele și prenumele în limba lor, dreptul ca în mediile în care prezintă o parte importantă a populației, denumirile locale tradiționale, denumirile străzilor, localităților și însemnele topografice să fie scrise și în limba lor. La fel, în conformitate cu Constituția, în baza legii, prin reglementări provinciale pot fi instituite drepturi suplimentare persoanelor aparținând minorităților

Prin **Legea privind stabilirea competențelor Provinciei Autonome Voivodina** ("Monitorul oficial al R.S." numărul 99/09) sub titlul Uzul oficial al limbilor și grafiilor, la articolul 76, se stipulează că:

P.A. Voivodina, prin intermediul organelor sale, reglementează mai concret uzul oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale în teritoriul P.A. Voivodina, în conformitate cu legea.

P.A. Voivodina, prin intermediul organelor sale, în conformitate cu legea prin care se reglementează uzul oficial al limbilor și grafiilor, exercită control de inspecție.

Treburile prevăzute la alineatul 2 din prezentul articol se execută ca treburi încredințate.

La articolul 91 este prevăzut că această Lege intră în vigoare a opta zi de la data publicării ei în "Monitorul oficial al Republicii Serbia" și că se aplică de la 01.01.2010.

Dispoziții similare, referitor la controlul administrativ, au fost stabilite la articolul 18 din Legea privind stabilirea anumitor competențe ale provinciei autonome ("Monitorul oficial al R.S." numărul 6/02).

Materia uzului oficial al limbii și grafiilor minorităților naționale este cuprinsă în **Legea privind protecția drepturilor și libertăților minorităților naționale** ("Buletinul oficial al R.F.I." numărul 11/02), precum și în **Legea privind uzul oficial al limbilor și grafiilor** ("Monitorul oficial al R.S." numerele: 45/91, 53/93, 67/93 și 48/94) – unica lege, care, în întregime se ocupă de de aceste probleme. Apoi, **Legea privind autoguvernarea locală** ("Monitorul oficial al R.S." numărul: 129/07), **Legea privind procedura penală** ("Buletinul oficial al R.F.I." numerele 70/01 și 68/02, apoi "Monitorul oficial al Republicii Serbia" numerele: 58/04, 85/05, 115/05, 46/06, 49/07 și 122/08), **Legea privind procedura contencioasă** ("Monitorul oficial al R.S." numerele: 125/04 și 46/06), **Legea privind procedura administrativă generală** ("Buletinul oficial al R.F.I." numerele 33/97 și 631/01), **Legea privind registrele matricole** ("Monitorul oficial al R.S." numărul: 20/09), **Legea privind buletinul de identitate** ("Monitorul oficial al R.S." numărul: 62/06) precum și **Ordonanța privind stabilirea numerelor la case, edificii și inscripționarea denumirii localităților, străzilor și piețelor** ("Monitorul oficial al R.S." numărul: 110/03), în domeniul său de reglementare.

Când este vorba de reglementările provinciale, actul juridic suprem care stipulează acest domeniu este **Statutul Provinciei Autonome Voivodina** ("Buletinul oficial al P.A.V." numărul 17/09). Adunarea Provinciei Autonome Voivodina, la ședința din 14

decembrie 2009, a adoptat Hotărârea de aplicare a Statutului Provinciei Autonome Voivodina, prin care după 18 ani de valabilitate a vechiului Statut al Provinciei Autonome Voivodina, a fost adoptat unul nou. Acest Statut într-un nou mod stipulează problema Provinciei Autonome Voivodina, statutul, teritoriul, titularii dreptului la autonomia provincială, egalitatea națională, multiculturalismul, simbolurile P.A.V., limbile și grafiile în uz oficial. Apoi, stipulează organele și organizațiile ei (Adunarea P.A. Voivodina, Guvernul P.A. Voivodina, Administrația Provincială), și în cadrul acestora uzul oficial al limbilor și grafiilor, finanțarea, competențele P.A. Voivodina – să reglementeze mai detaliat uzul oficial al limbilor și grafiilor comunităților naționale. care prezintă o minoritate numerică în populația totală a P.A. Voivodina, în conformitate cu legea, etc.

Primul act juridic provincial care se ocupă în întregime de această tematică este *Hotărârea Adunării Provinciei privind stipularea mai concretă a unor probleme de uz oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale din teritoriul Provinciei Autonome Voivodina* ("Buletinul oficial al P.A.V." numerele 8/03, 09/03 și 18/09 – în continuare: Hotărârea) precum și *Hotărârea privind repartizarea mijloacelor bugetare ale Secretariatului Provincial pentru Reglementări, Administrație și Comunitățile Naționale organelor și organizațiilor în a căror activitate sunt în uz oficial limbile și grafiile minorităților naționale* ("Buletinul oficial al P.A.V." numărul 06/08).

Această materie este parțial reglementată și de *Hotărârea Adunării Provinciei privind formularele multilingve a certificatelor din registrele matricole și a modului de înscriere în acestea* ("Buletinul oficial al P.A.V." numerele: 01/01, 08/03 și 18/09), apoi de *Hotărârea Adunării Provinciei privind examenul din limba străină și limba minorităților naționale pentru activitatea în organele administrației* ("Buletinul oficial al P.A.V." numerele: 14/03, 02/06 și 18/09).

II – LIMBILE ÎN UZ OFICIAL ÎN ACTIVITATEA ORGANELOR PROVINCIALE

Limbile naționalităților în uz oficial în activitatea organelor provinciei autonome se stipulează prin statutul acesteia (art. 10, alineatul 3 din Legea privind uzul oficial al limbilor și grafiilor).

În conformitate cu această dispoziție de lege, Statutul P.A. Voivodina, sub titlul Limbile și grafiile oficiale, la articolul 26 prevede că:

În activitatea organelor și organizațiilor din P.A. Voivodina, în uz oficial este limba sârbă și grafia chirilică, limbile maghiară, slovacă, croată, română și ruteană și grafiile lor, în conformitate cu legea și hotărârea Adunării Provinciei.

Uzul alfabetului latin al limbii sârbe în organele și organizațiile P.A. Voivodinei se va stipula prin hotărârea Adunării Provinciei, în conformitate cu legea.

Dreptul la uzul oficial al limbilor comunităților naționale, care nu sunt prevăzute la alineatul 1 al prezentului articol, se exercită în conformitate cu acordurile internaționale ratificate, legea și hotărârea Adunării Provinciei.

La articolul 27, în partea Competențele Provinciei Autonome Voivodina se prevede că P.A. Voivodina prin intermediul organelor sale - reglementează alegerea,

organizarea și activitatea organelor și organizațiilor al căror fondator este, precum și uzul oficial al limbilor și grafiilor.

Referitor la Statutul P.A. Voivodina din anul 1991, noul Statut al P.A. Voivodina prevede, pe lângă celelalte limbi, **și uzul oficial al limbii și grafiei croate**, în organele și organizațiile din P.A. Voivodina.

Pe timpuri doar **Regulamentul Adunării P.A. Voivodina** ("Buletinul oficial al P.A.V." numărul 23/02). a prevăzut că în activitatea Adunării sunt în uz oficial, concomitent cu limba sârbă și grafia chirilică, iar cea latină în modul stabilit de lege, și limbile maghiară, slovacă, **croată**, română și ruteană și grafiile lor (art.5).

În cadrul **Serviciului pentru Activități de Traducere** se asigură traducerea simultană și în scris din limba sârbă în limbile: maghiară, slovacă, română, ruteană, croată și engleză și invers (precum și în limba engleză care nu este în uz oficial în activitatea organelor provinciale, dar din cauza folosirii ei intensive în contactele cu partenerii străini a apărut nevoia de traducere din limba engleză și invers). Cu toate că există loc de muncă sistematizat pentru traducător de limba croată, el nu este ocupat până în prezent, dar prin intrarea în vigoare a noului Statut al P.A.V. și acest loc de muncă va trebui ocupat cât mai curând. Activitățile acestui Serviciu sunt folosite de toate organele și organizațiile provinciale și de alți subiecți din P.A. Voivodina, dacă această obligație reiese din reglementările în vigoare.

Când este vorba de publicare, articolul 65, prevede că:

Statutul, hotărârea Adunării Provinciei și actele generale ale Adunării, precum și ordonanțele provinciale și hotărârile Guvernului Provincial se publică în "**Buletinul oficial al Provinciei Autonome Voivodina**".

Actele Guvernului Provincial, cu excepția actelor prevăzute la alineatul 1 al prezentului articolul 1, actele organelor și organizațiilor provinciale ale administrației, se publică atunci când este prevăzut prin actele respective.

Actele prevăzute la alineatele 1 și 2 din prezentul articol se **publică în toate limbile în uz oficial în activitatea organelor P.A. Voivodina**. În caz de neconformare, este valabil textul publicat în limba sârbă.

În rapoartele și informațiile prezentate organelor și organismelor provinciale competente pe marginea acestor probleme, de cele mai dese ori se constată conformarea cu reglementările în vigoare în aceste domenii. În conformitate cu noul Statut al P.A.Voivodina au fost inscripționate noi table cu denumirile Guvernului P.A.Voivodina la intrarea în edificiu.

III – UZUL OFICIAL AL LIMBILOR ȘI GRAFIILOR ÎN ORAȘE ȘI COMUNE

În teritoriul unităților autoguvernărilor locale în care tradițional trăiesc persoane aparținând minorităților naționale, limba și grafia lor pot fi în uz oficial egal.

Unitatea autogovernării locale va introduce, obligatoriu, în uz oficial limba și grafia minorității naționale în cazul în care procentul de pondere al persoanelor aparținând minorității respective, în numărul total al populației din teritoriul său, este de 15% , în baza rezultatelor de la ultimul recensământ.

În unitatea autogovernării locale în care, în momentul adoptării prezentei legi, limba minorității naționale a fost în uz oficial, aceasta va rămâne și în continuare în uz oficial. (Articolul 11 din Legea privind protecția drepturilor și libertăților minorităților naționale).

Orașele și comunele, în care trăiesc naționalități, stabilesc când și limbile naționalităților sunt în uz oficial în teritoriul lor.

Limba, respectiv limbile naționalităților care sunt în uz oficial în oraș și comună, se stipulează în satul (articolul 11 din Legea privind uzul oficial al limbilor și grafiilor).

Pornind de la atribuțiile prevăzute în Legea privind uzul oficial al limbilor și grafiilor, care stipulează că în statut se reglementează limbile și grafiile în uz oficial în teritoriul orașelor și comunelor, în **39** (din totalul de 45) **de orașe și comune din Voivodina**, pe lângă limba sârbă au în uz oficial și limba minorităților naționale. Dintre acestea, în **31 de orașe și comune** este stabilit uzul oficial al unei sau mai multe limbi ale minorităților naționale, în întreg teritoriul, iar în **opt**, doar în unele localități. **În toate orașele și comunele**, la fel prin statut, este prevăzut uzul oficial al limbii sârbe și alfabetului chirilic, iar în **23 de orașe și comune** este prevăzut și uzul oficial al alfabetului latin.

Doar limba sârbă este în uz oficial în **șase comune** (Indija, Irig, Opovo, Pećinci, Ruma și Sremski Karlovci) dintre care în **trei comune** (Indija, Irig și Ruma) este stabilit uzul oficial al limbii sârbe și **doar al alfabetului chirilic**.

Limba maghiară este în uz oficial în **întreaga rază teritorială a 28 de orașe și comune**, și anume: Ada, Bač Bačka Topola, Biserica Albă, Vrbas, Vârșeț, Žitiște, Zrenianin, Kanjiža, Kovačica, Cuvin, Kula, Mali Idoš, Nova Crnja, Novi Bečej, Novi Kneževac, Novi Sad, Odžaci, Plandiște, Senta, Sečanj, Sombor, Srbobran, Subotica, Temerin, Titel și Čoka. Pe lângă aceasta, **limba maghiară** este în uz oficial și în patru localități din comuna Kikinda (Banatska Topola, Kikinda, Rusko selo și Sajan), două localități (Kupusina, Svilojevo) în comuna Apatin, precum și în Orașul Panciova, comuna cadastrală Vojlovica și localitatea Ivanovo.

Limba slovacă este în uz oficial în **întreaga rază teritorială a zece orașe și comune**: Alibunar, Biserica Albă, Bač, Bačka Palanka, Bački Petrovac, Zrenianin, Kovačica, Novi Sad, Odžaci, Plandiște și Šid. **Această limbă este** în uz oficial și în localitatea Stara Pazova (comuna Stara Pazova), în localitatea Bajša (comuna Bačka Topola) și Lug (comuna Beočin).

Limba română este în uz oficial în următoarele **nouă orașe și comune:** Alibunar, Biserica Albă, Vârșeț, Žitište, Zrenianin, Kovačica, Cuvin, Plandiște, Sečanj și în Orașul Panciova în localitatea Satu Nou.

Limba ruteană este în uz oficial în Vrbas, Žabalj, Novi Sad și Šid. Pe lângă aceasta, această limbă este în uz oficial și în localitatea Orahovo din comuna Baška Topola.

Limba croată este în uz oficial în Orașul Subotica, precum și în teritoriul localității Stara Bingula (orașul Sremska Mitrovica) localitățile Bački Breg și Bački Monoštor (Orașul Sombor) și Sonta (comuna Apatin).

Limba cehă este în uz oficial în comuna Biserica Albă.

Limba bulgară este în uz oficial în localitatea Ivanovo și în Orașul Panciova.

Limba macedoniană este în uz oficial în localitatea Jabuka și Orașul Panciova.

Cinci limbi și grafii sunt în uz oficial în Orașul Panciova, în unele din localitățile lui. **Patru limbi și grafii** sunt în uz oficial în șase orașe și comune, **trei limbi și grafii** în 13 orașe și comune și **două limbi și grafii** sunt în uz oficial în 19 orașe și comune din P.A. Voivodina.

Legea privind uzul oficial al limbilor și grafiilor **nu a stabilit criterii mai concrete** care să prevadă obligativitatea de introducere a vreunei limbi a minorității naționale în uz oficial, lăsând posibilitatea ca această problemă să fie reglementată de comune în baza aprecierii necesităților proprii. Legea privind protecția drepturilor și libertăților minorităților naționale obligația de introducere a limbii minorităților în uz oficial o **leagă de ponderea procentuală a persoanelor aparținând minorităților naționale** în numărul total al populației unității atogovernării locale (15%). Având în vedere acest criteriu, **nici un oraș și nici o comună voivodineană nu au obligație suplimentară** de a introduce o nouă limbă minoritară în uz oficial, aceasta fiind deja stabilit chiar și cu o pondere procentuală mai mică a populației minoritare în totalul populației.

Însă, în același timp, **comunele nu pot restrânge**, numărul stabilit de limbi în uz oficial – indiferent de procentul de pondere a persoanelor aparținând minorităților naționale în numărul total al populației în teritoriul lor, conform rezultatelor de la ultimul recensământ – deoarece aceasta le interzice Legea privind protecția drepturilor și libertăților minorităților naționale, printr-o **dispoziție generală privind drepturile minoritare dobândite**, precum și printr-o dispoziție specială în baza căreia limba minorităților rămâne în uz oficial în unitatea autogovernării locale, dacă în momentul adoptării Legii (26 februarie 2002) a fost în uz oficial.

Atunci când limba și grafia minorității naționale nu este în uz oficial în întreg teritoriul **unității autogovernării locale, limba și grafia minorității naționale se va**

introduce în uz oficial în localitatea sau comunitatea locală în teritoriul ei, dacă în localitatea respectivă sau comunitatea locală ponderea procentuală a persoanelor aparținând unei minorități atinge 25%, conform rezultatelor ultimului recensământ al populației (Art. 8 alineatul 3 din Hotărâre).

În conformitate cu această dispoziție, în unele unități ale autoguvernărilor locale în a căror teritoriu nu este prevăzut uzul oficial al minorității naționale este nevoie să se facă modificarea statutului în vederea introducerii limbii minorității naționale în unele localități, respectiv comunități naționale.

În baza **Deciziei Tribunalului Constituțional al Serbiei**, în conformitate cu această obligație a procedat **comuna Apatin**, în care este în uz oficial limba sârbă, dar și în localitățile Kupusina (cu 78,8% maghiari) și Svilojevo (în jur de 58,1%) este stabilit uzul oficial al limbii și grafiei maghiare, iar la Sonta (cu 59,41% croați) și uzul limbii și grafiei croate.

Limba croată este introdusă în uz oficial și în **Orașul Sremska Mitrovica**, pentru localitatea Stara Bingula (28,94% croați).

Este foarte important că după o perioadă mai lungă de timp, la finele anului 2008 această obligație au realizat-o și orașele Panciova și Sombor.

Prin Satutul Orașului Panciova, în teritoriul orașului este stabilit uzul oficial al limbii sârbe și al alfabetului chirilic și uzul oficial al limbii maghiare, în comunitatea locală Vojlovica și localitatea Ivanovo (39,96%) la Ivanovo și uzul limbii și grafiei bulgare (27,14%), iar la Satu Nou (27,71%) a limbii și grafiei române, iar la Jabuca (32,54%) a limbii și grafiei macedoniene.

În Orașul Sombor prin satutul este prevăzut uzul oficial al limbii și grafiei croate la Bački Monoštor (52,11%) și la Bački Breg (53,17%) .

Comuna Vârșeț, prin schimbările satutare, la începutul anului 2008, a întors din nou în uz oficial limbile și grafiile maghiară și română, în întreg teritoriul comunei, până atunci acestea au fost în uz doar în unele localități.

Celelalte **comune care nu și-au conformat încă statutele** cu prezenta dispoziție sunt:

Comuna Indija, pentru tritoriul Slankamenski Vinogradi trebuie să stabilească uzul oficial al limbii și grafiei slovace, deoarece slovacii prezintă 74,81% din populația din acest teritoriu.

În comuna Irig, populația maghiară are o pondere de 75,59% în Dobrodol, respectiv 63,4% în Šatrince.

Limba și grafia croată trebuie introdusă în uz oficial în **comuna Šid**, în localitatea Sot. (40,07%)

IV – UZUL OFICIAL AL LIMBILOR ȘI GRAFIILOR MINORITĂȚILOR NAȚIONALE ÎN ACTIVITATEA ORGANELOR

Uzul oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale subînțelege în special: uzul limbii minorității naționale în procedura administrativă și judiciară și în desfășurarea procedurii administrative și judiciare în limba minorității naționale, uzul limbii minorității naționale în comunicarea organelor cu atribuții publice cu cetățenii ; eliberarea documentelor publice și ținerea evidenței oficiale și a datelor personale cumulative în limbile minorităților naționale, și acceptarea acestor documente în limbile respective ca fiind valide, folosirea limbii pe buletinele de vot și în materialul electoral, uzul limbii în activitatea organismelor reprezentative (Art. 11, alineatul 4 din Legea privind protecția drepturilor și libertăților minorităților naționale).

Dreptul la uzul limbii materne în procedura administrativă și judiciară este dreptul fundamental constituțional și al omului, și dacă el este garantat unui străin nu este logic să fie îngădit persoanelor aparținând minorităților naționale și în cazul în care limba respectivă a minorității naționale nu este în uz oficial în sediul organului la care se desfășoară procedura.

Se întâmplă ca tribunalele să interpreteze în mod restrictiv dreptul de înaintare a înscrisului în limba minorității naționale, acordându-l doar părții în procedură și nu și împuterniciților, respectiv avocaților. În procedurile juridice încălcarea dreptului la uzul limbii materne se consideră drept lezare gravă a regulilor procedurale, astfel că în fiecare caz, aparte, se examinează dacă o asemenea lezare a putut influența asupra sentinței definitive. Pornind de la faptul că o asemenea încălcare trebuie considerată drept lezare absolută care în instanța a doua ar duce automat la anularea hotărârii în prima instanță, și aceea datorită faptului că dreptul la uzul oficial al limbii minorității naționale nu a fost asigurat prin argumentarea cunoașterii limbii sârbe.

Este problematică atitudinea pe care o iau , deseori, tribunalele – ca în majoritatea cazurilor cererea de desfășurare a procedurii în limba minorității naționale să o trateze drept abuz de drepturi în vederea prelungirii procedurii. Există și alte acțiuni procesurale care influențează durata procedurii judiciare și care nu se îngădesc părților, și în baza acelorași motive, a priori, nu este nevoie de îngădirea dreptului la uzul oficial al limbii și grafiei materne, numai pe motiv de abuz de acest drept.

Dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale **la uzul limbii materne cu asistența interpretului și traducătorului**, atunci când procedura nu se desfășoară în limba lor maternă, se respectă în fața tribunalelor. Însă, cu toate că legea prevede că cheltuielile de traducere sunt suportate de organul care desfășoară procedura, acestea ,deseori, pentru asemenea destinații nu dispun de mijloacele necesare.

Aproape toate organele care în activitatea lor asigură dreptul la uzul oficial al limbii minorității naționale **se confruntă cu probleme de ordin financiar**, deoarece acestea prezintă **cheltuieli suplimentare pe care trebuie să le suporte organul**, iar un asemenea moment nu este luat în considerare cu ocazia planificării mijloacelor pentru activitatea lui. Modul de finanțare a organelor este identic și în teritoriul acelor unități ale autoguvernării locale în care nici o limbă a minorității nu este în uz oficial la fel ca și în acelea în care una sau mai multe limbi a minorității naționale sunt în uz oficial, și care, în acest fel, au și cheltueli suplimentare pentru asigurarea traducerilor, instalarea programelor corespunzătoare la calculator, asigurarea formularelor, perfecționarea profesională a angajaților, etc. Ele nu sunt stimulate material pentru faptul că asigură folosirea și cunoașterea limbii în uz oficial. La fe, acest secretariat, în mai multe rânduri a

inițiat și propus ministerelor competente **soluționarea sistematică a finanțării unității autoguvernărilor locale** în care grafia și limbile minorităților naționale sunt în uz oficial.

Una din puținele măsuri pozitive în această direcție este Legea privind stabilirea numărului maxim de angajați în administrația locală ("Monitorul oficial al R.S." numărul: 194/2009), care în privința stabilirii numărului necesar de angajați în organele atoguvernării locale a luat în considerare nevoile pentru angajarea traducătorilor în autoguvernările locale care au mai multe limbi în uz oficial. Este foarte importantă dispoziția de la articolul 2, alineatul 2, care prevede că în cazuri excepționale numărul maxim de angajați pe timp nelimitat în administrația locală, care au în uz oficial una sau mai multe limbi ale minorităților naționale, se majorează cu 0,1 angajat la 1000 de locuitori (0,1 promili) pentru fiecare limbă a minorității naționale în uz oficial.

Organele.... primesc drept valide adresele, actele și alte documente înaintate de cetățeni și scrise în limba și grafia minorităților naționale care sunt în uz oficial în teritoriul organului respectiv.

Dacă este nevoie, adresele, actele și alte documente prevăzute la alineatul 2 de la prezentul articol, se traduc în limba sârbă, cheltuielile fiind suportate de organe iar traducerile se anexează dosarului. (Art. 2, alineatele 2 și 3 din Hotărâre).

Această dispoziție se aplică consecvent de către organele provinciale, orașenești și comunale. Există indicii că înscrisele întocmite în limbile minorităților naționale nu sunt întotdeauna acceptate de unele unități organizatorice ale organelor republicane din teritoriul P.A. Voivodina, părțile fiind obligate să prezinte și teaducerea lor în cont propriu. În urma intervențiilor și observațiilor făcute, cu privire la această obligație, asemenea adrese au fost totuși acceptate ca fiind valide.

Persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul să li se asigure răspuns oral sau scris în limba în care s-au adresat organului.

În cazul în care persoana angajată în organul care desfășoară activități cu părțile, nu cunoaște bine limba minorității naționale, organul va asigura traducerea și va suporta cheltuielile de traducere.

Organele... în actele lor de organizare și sistematizare internă a locurilor de muncă vor stipula cunoașterea limbii minorității naționale care este în uz oficial drept condiție pentru angajarea unui număr corespunzător de executanți la locurile de muncă la care angajații lucrează cu părțile, sau desfășoară procedura administrativă.

Cu ocazia stabilirii numărului de executanți, prevăzuți la alineatul 6 al prezentului articol, se ia în considerare componența națională și numărul total al persoanelor aparținând unei anumite minorități naționale, conform rezultatelor ultimului recensământ din teritoriul organului. (Art. 2, alineatele 6,7,8 și 9 din Hotărâre).

Cu ocazia angajării în serviciile publice, cu inclusiv poliția, se poartă grija de componența națională a populației, de reprezentarea corespunzătoare și de cunoașterea limbii care se vorbește în teritoriul organului sau serviciului. (Art. 21 din Legea privind protecția drepturilor și libertăților minorităților naționale). Dispoziție similară se poate găsi și în modificările **Legii privind funcționarii de stat** ("Monitorul

oficial al R.S." numerele: 79/05, 116/08 și 104/09) care la articolul 9, alineatul 3 prevăd că: "Cu ocazia angajării în organele de stat se poartă grija ca componența națională, egalitatea de șanse și numărul persoanelor cu dizabilități să reflecte în cea mai bună măsură structura populației."

Părțile au dreptul să se adreseze organelor oral sau în scris în limba maternă și în practică, pentru exercitarea acestui drept, cu excepția unor localități cu un procent mic de persoane aparținând minorităților naționale, există posibilități obiective. În unele localități sunt adoptate și hotărâri speciale de aplicare a legii și a altor reglementări care stipulează uzul limbii și grafiilor minorităților naționale în serviciile publice al căror fondator este adunarea comunei.

Organelor provinciale părțile se adresează, de regulă, în limba sârbă. Au fost evidențiate și adrese în limbile minorităților (cu precădere în limba maghiară), înaintate către Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Comunitățile Naționale. Acest secretariat provincial publică concursuri pentru finanțarea organizațiilor și manifestărilor minorităților naționale precum și a bisericilor și comunităților confesionale tradiționale. Textul concursului se publică în toate limbile în uz oficial iar documentația de concurs (formularele) sunt la fel asigurate în limbile oficiale din P.A. Voivodina. Organizațiile diferitor minorități naționale și bisericile, care adună laolaltă persoanele aparținând minorităților naționale, folosesc posibilitatea de uz oficial al limbilor și grafiilor în diferite forme. În baza analizelor cererilor prezentate se poate decide că organizațiile care întrunesc maghiarii folosesc cel mai des posibilitatea de uz al limbii materne. Anume, în baza datelor concursului pentru dotații organizațiilor comunităților etnice din P.A. Voivodina, publicat în anul 2008, din totalul de 176 de anunțuri sosite de la aceste organizații, 154 sau 87,50% au fost în limba maghiară, iar 22, sau 12,50% în limba sârbă. La fel, din totalul de 141 de rapoarte la acest concurs (patru rapoarte au fost bilingve) iar 112, sau 79,43% au fost în limba maghiară, iar 29, sau 20,57% în limba sârbă.

În anul 2009 pentru aceste destinații au fost realizate două concursuri. La primul concurs din organizațiile care întrunesc maghiari, din totalul de 168 de anunțuri sosite, 138, sau 82,14%, au fost în limba maghiară, iar 30, sau 17,86% în limba sârbă, iar din 40 de rapoarte, 30, sau 75,00% au fost redactate în limba maghiară, iar restul în limba sârbă. La cel de al doilea concurs din partea acestor organizații au fost prezentate 185 anunțuri, dintre care 164, sau 88,65% în limba maghiară, iar din rapoartele prezentate, toate șase au fost în limba maghiară. Acest procent, care reprezintă anunțurile prezentate la ambele concursuri din anul trecut, cuprind și anunțurile prezentate de organizațiile comunității naționale croate. Este păcat că un asemenea procent referitor la anunțurile înaintate nu este prezent și în rândul celorlalte organizații ale slovacilor, românilor și rutenilor, care ating abe 40% din cererile adresate în limba sârbă.

Diferențele în uzul oficial al limbilor denotă că persoanele aparținând diferitor minorități naționale, ale căror limbă este în uz oficial, nu prezintă același interes și nevoi în privința uzului oficial al limbii lor materne. Înscrișele care sosesc în limbile oficiale ale minorităților naționale, după nevoie, se traduc, și răspunsurile, la fel, se asigură în limba oficială a minorității naționale. În caz de nevoie, **Serviciul pentru Activitățile de Traducere** efectuează traduceri și pentru alte organe provinciale.

În vederea asigurării condițiilor pentru egalitatea limbilor persoanelor aparținând minorităților naționale din P.A. Voivodina, în toate limbile și grafiile care sunt în uz oficial în organele și organismele din P.A. Voivodina, (maghiară, croată, slovacă, română și ruteană) sunt traduse: Constituția Republicii Serbia, Statutul P.A. Voivodina, Legea privind stabilirea competențelor P.A. Voivodina, Legea privind consiliile naționale, etc. La fe, în perioada lăsată în urmă, Serviciul pentru Activitățile de Traducere a tradus texte pentru internet, site-ul Centrului Clinic din Novi Sad în limbile minorităților naționale în uz oficial în Orașul Novi Sad (maghiară, slovacă și ruteană), a tradus apoi o broșură pentru Centrul de educație polițienească în limbile minoritare, etc.

Din totalul orașelor și comunelor în care limba minorității naționale este în uz oficial, în majoritatea (19) **drept condiție pentru ocuparea forței de muncă**, la un număr corespunzător de executanți, prin actul de organizare și sistematizare internă a locurilor de muncă este prevăzută și cunoașterea limbii corespunzătoare a minorității naționale. Chiar și în acele unități a autogovernării locale în care aceasta nu este cazul, (16), un anumit număr de executanți care lucrează cu părțile sau desfășoară proces administrativ, posedă cunoaștințe de limbă a minorității naționale care este în uz oficial.

Adunarea P.A. Voivodina, în anul 2003 a adoptat **Hotărârea privind examenul din limba străină și limba minorităților naționale pentru activitatea în organele administrației** ("Buletinul oficial al P.A.V."numărul: 14/03, 02/06) **care introduce examenul ca formă de verificare a cunoștințelor** din limbile respective pentru activitatea în organele autogovernării locale și organele provinciale ale administrației. **Certificatul privind promovarea examenului**, obținut în conformitate cu această hotărâre se poate folosi și pentru munca în organele administrației când un nivel corespunzător de cunoaștere al limbii străine și al limbii minorității naționale este prevăzut drept condiție pentru efectuarea sarcinilor și activităților, putând fi folosită și în cazul altor organe sau persoane juridice, când prin actul lor este prevăzut că pentru efectuarea activităților este nevoie de un nivel corespunzător de cunoaștere a limbii. **Examenul se susține în conformitate cu Regulamentul** privind modul de verificare a cunoștințelor din limba străină și limba minorităților ("Buletinul oficial al P.A.V."numărul: 6/2004). În procedura de aplicare a Statutului P.A.Voivodina această hotărâre și-a schimbat denumirea în **Hotărârea Adunării Provinciei privind examenul din limba străină și limba minorităților naționale pentru activitatea în organele administrației** ("Buletinul oficial al P.A.V."numărul: 18/09),

În cursul anului 2008 au fost emise total opt certificate privind cunoașterea limbii minoritare, iar anul trecut au fost emise 11 certificate. În perioada inițială a fost prezentat interes mai mare a candidaților pentru susținerea acestui examen, iar în momentul de față acest interes este de trei ori mai mic.

În vederea perfecționării cunoașterii limbii minoritare, Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Comunitățile Naționale a continuat organizarea seminarilor de specialitate pentru perfecționarea limbii menite angajaților în organele administrației și organele judiciare, care desfășoară procedura sau comunică cu părțile în limbile minoritare. Cel de al șaselea seminar pentru angajații care comunică în limba maghiară a avut loc în anul 2008, iar al șaptelea seminar, anul trecut, în cooperarea cu Consiliul Național al Minorității Naționale Maghiare din P.A.Voivodina.

Persoanele aparținând minorităților naționale **nu sunt reprezentați proporțional în organele administrației de stat**, respectiv în unităților lor afiliate din teritoriul provinciei. În vederea depășirii acestei situații, Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Comunitățile Naționale, laolaltă cu serviciul de specialitate al Guvernului Republicii Serbia a conformat textul Planului de acțiuni pentru majorarea participării persoanelor aparținând minorităților naționale în organele administrației de stat, prin care se prevede urmărirea continuă a structurii naționale a angajaților și preluarea de măsuri în vederea îmbunătățirii acestei structuri. În aceste scop Guvernul Republicii Serbia a adoptat Concluzia privind **măsurile de majorare a paricipării persoanelor aparținând minorităților naționale** în organele administrației de stat. ("Monitorul oficial al R.S. "numărul: 60/06). În baza datelor de care dispune acest secretariat, Guvernul și Serviciul de cadre al Guvernului, nu au preluat în anii trecuți măsuri sistematice în vederea trecerii în evidență a apartenenței naționale și nici a asigurării sistematice a obligației prevăzute de lege cu privire la asigurarea unei componente naționale proporționale în organele administrației de stat.

Cea mai mare disproportionalitate în cazul reprezentării minorităților, respectiv a cunoașterii limbii oficiale a minorității naționale în raza teritorială a organelor și serviciilor de stat din P.A. Voivodina, este înregistrată în cazul Ministerului Afacerilor Interne. Această constatare se referă la reprezentanții MAI și la angajații la ghișeele MAI. Acesta este rezultatul indiferenței față de această problemă, care persistă decenii în șir și nici nu ne putem aștepta la rezultate rapide. MAI a început să preia măsuri în vederea integrării mai eficace a tuturor comunităților. Prin reforma planificată de școlarizare a cadrelor polițienești se prevede susținerea examenului de admitere în limba maternă, învățarea acestor limbi (Senta, Ada, Bečeje, etc.) o nouă programă analitică, susținerea examenului, prin care profesia de polițist să se facă mai atractivă. Rezultate pozitive au fost înregistrate la concursurile pentru poliția de frontieră, care a fost publicat în limbile minorităților.

Unitățile autoguvernării locale în care sunt în uz oficial limbile minorității naționale, vor înființa în cadrul administrației comunale **servicii pentru activitățile de traducere. Din motivul economicității și eficacității, mai multe unități ale autoguvernării locale pot înființa serviciu comun pentru activitățile de traducere.** (articolul 9 din Hotărâre).

În nici un oraș, și nici comună din P.A. Voivodina, nu este organizat un serviciu aparte de traducere pentru limbile minorităților naționale. Nu există nici servicii comune de traducere pentru mai multe orașe sau administrații comunale. **În 21 de autoguvernări locale sunt sistematizate și ocupate posturile de traducători**, însă ei efectuează și alte activități, și există cazuri când muncitorii din alte servicii, după nevoie, se angajează la traduceri. În zece administrații orașenești sau comunale **se organizează traducerea în limbile** minorității naționale la cererea părților., iar în opt nu au fost înregistrate cereri pentru traduceri.

V - FOLOSIREA NUMELUI PERSONAL AL PERSOANELOR APARTINÂND MINORITĂȚILOR NAȚIONALE ȘI ELIBERAREA DOCUMENTELOR PUBLICE

Persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul să-și aleagă și folosească liber numele personal, pentru ei și copiii, precum și dreptul la înscrierea acestor nume personale în toate documentele publice, evidențe oficiale și bănci de date personale conform limbii și ortografii persoanelor aparținând minorităților naționale. (Art. 9, alineatul 1 din Legea privind protecția drepturilor și libertăților minorităților naționale).

Persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul ca numele lor personal și numele personal al copiilor să se înscrie în evidența matricolă în formă autentică, în grafia și cu ortografia limbii lor materne.

Dacă în evidența, prevăzută la alineatul 1 al prezntului articol numele personal al persoanelor aparținând minorității naționale este scris în formă originală, acest nume, în aceeași formă, va fi scris și în documentele publice care li se eliberează (documente personale, certificate din registrele matricole, etc.), indiferent de limba și grafia formularului documnetului public. Aceasta nu exclude și scrierea numelui personal și în limba și grafia sârbă, alăturat numelui în forma originală. (Art.3 din Hotărâre).

Practica noastră, când este vorba de scrierea numelor personale, a fost și până în prezent **diferită** și au apărut probleme, îndeosebi în teritoriul eterogen din punct de vedere național, atât din cauza lipsei unei legi speciale, cât și a modificărilor frecvente a reglementărilor care nu au cuprins toate situațiile din practica de toate zilele. Problema numelui personal este reglementată în Codul familiei ("Monitorul oficial al R.S. numărul: 18/05). La articolul 344, alineatul 2, este prevăzut că părinții au dreptul să înscrie numele copilului în registrul matricol al nașterilor și în limba și grafia maternă, a unuia sau a ambilor părinți. Dispoziția favorizează înscrierea în limba sârbă, și doar ca drept subsidiar recunoaște dreptul la înscrierea în original. Noua Lege privind registrele matricole ("Monitorul oficial al R.S. numărul: 20/09), care a fost adoptată anul trecut, la articolul 17, stipulează că înscrierea numelui personal pentru persoanele aparținând minorităților naționale se face în limba maternă, conform ortografiei minorității naționale, cu posibilitatea de înscriere paralelă în limba sârbă, cu alfabet chirilic.

Prin Hotărârea Adunării Provinciei privind formularele multilingve a certificatelor din registrele matricole și a modului de înscriere în acestea ("Buletinul oficial al P.A.V." numerele:1/01și 18/03) în Voivodina a fost corectată această scăpare. Conform acestei hotărâri, în autogovernările locale în care sunt în uz oficaile și limbile și grafiile minorităților naționale, administrația eliberează persoanei aparținând minorității naționale, la cererea sa, certificate din registrele matricole pe formulare bilingve. Numele personal se înscrie în forma în care a fost făcută înscrierea de bază. În cazul în care numele personal este înscris în registrul matricol și în limba minorității naționale, persoanei aparținând minorității naționale i se înscrie în certificat, prima dată, prenumele și numele în această formă. În cazul în care numele și prenumele lui sunt înscrise doar în limba sârbă, ofițerul stării civile va încunoștiința partea cu dreptul de a cere înscrierea numelui personal în registrul matricol în forma originală în urma demarării și desfășurării procedurii administrative prescurtate sau integrale de schimbare a numelui personal, ca în urma definitivării procedurii ofițerul stării civile să elibereze certificatul corespunzător.

În urma intrării în vigoare a hotărârii invocate, Secretariatul a elaborat o **Îndrumare privind aplicarea hotărârii** și a organizat instrucții și seminare pentru angajații în organele administrației care efectuează aceste sarcini.

Este necesară conformarea atitudinilor cu privire la problemele litigioase, în special ținând cont de dreptul cetățenilor la eliberarea bilingvă a formularelor pentru buletinele de identitate, în care este nevoie ca numele personal al persoanei aparținând minorității naționale să se scrie prima dată în limba minorității naționale, în conformitate cu înscrierea bilingvă din registrele matricole și certificatele eliberate bilingv.

În orașele și comunele din P.A. Voivodina, în care pe lângă limba sârbă sunt în uz oficial și limba și grafia minorităților naționale, în anul 2009 au fost eliberate total **858.857 certificate din registrul matricol**. Din acest număr pe formular sârbo-maghiar 7.694, sau 0,89%, sârbo-slovac 5.480, sau 0,63%, sârbo-român 30, sau 0,003%, sârbo-rutean 30, sau 0,003%, iar sârbo-croat 3.150, sau 0,36%. Total în limbile minorităților au fost eliberate 16.384, sau 1,908%, ceea ce prezintă o **majorare evidentă** a numărului de certificate în limba minorităților naționale, raportat la anul precedent.

În anul 2008 au fost eliberate total 706.806 certificate din registrul matricol (în anul 2007 au fost eliberate total 719.806) dintre care pe formulare bilingve au fost eliberate 10.854, sau 1,57%, (în 2007 14.389, sau 2,00%), din totalul certificatelor eliberate. Pe formular sârbo-maghiar au fost eliberate 5.962 certificate, sau 0,844% (7.842 certificate sau 1,09%, în anul 2007), din totalul certificatelor eliberate. Pe formularul sârbo-slovac au fost eliberate 2.742 certificate, sau 0,385% (3.422 certificate, sau 0,48 în anul 2007), din numărul total de certificate eliberate. Pe formular sârbo-român au fost eliberate 18 certificate, sau 0,003%, (125 certificate sau 0,02% în anul 2007) din numărul total de certificate eliberate: Pe formular sârbo-rutean au fost eliberate 30 de certificate, sau 0,004% (17 certificate, sau 0,001% în anul 2007), din numărul total de certificate eliberate. Pe formular sârbo-croat au fost eliberate 2.130, sau 0,301%. (2.983 certificate, sau 0,41% în anul 2007).

În baza analizei datelor, s-a constatat o majorare a certificatelor eliberate pe formular sârb-rutean, și o micșorare a numărului de certificate pe formular sârb-maghiar, sârb-slovac, sârb-rutean și sârb-croat, raportat la perioada precedentă de raportare.

Comparând numărul total al certificatelor eliberate cu numărul certificatelor bilingve eliberate în comune și orașe, în **comuna Bački Petrovac**, ca și în perioada anterioară cuprinsă în raport, **au fost eliberate cele mai multe certificate bilingve**, astfel că din numărul total de 1.597 certificate eliberate din registrele matricole, pe formularul sârbo-slovac au fost eliberate 1.577 de certificate sau 98,75% din numărul total de certificate eliberate (în cursul anului 2007 la Bački Petrovac au fost eliberate în total 2.670 de certificate din registrele matricole, dintre care pe formularul sârbo-slovac 2.293 certificate sau **85,88%** din numărul total de certificate eliberate). În comunele Alibunar, Beočin, Plandište, S. Mitrovica, Titel și Žabalj nu a fost eliberat nici un certificat bilingv din registrele matricole.

În anul 2009 **au fost eliberate 11.575 certificate din registrele matricole** dintre care în sârbă-maghiară au fost eliberate 339 sau 2,29, sârbă-slovacă 503 sau 4,34%, sârbă-română nici unul, sârbă-ruteană 16 sau 0,13%, iar sârbă-croată 17 sau 0,14%. În

limbile minorităților naționale au fost eliberate 875 sau 7,56% **ceea ce este aproape dublu mai mult** raportat cu numărul certificatelor din 2008.

Din numărul total de 12.046 de certificate din registrele matricole eliberate în anul 2008, pe formularele plurilingve au fost eliberate 449 certificate sau 3,73% din numărul total de certificate eliberate (686 certificate sau 6,145 în anul 2007), și anume pe formularul sârbo-maghiar 139 de certificate sau 1,15%, pe formularul sârbo-slovac au fost eliberate 271 de certificate sau 2,25%, pe formularul sârbo-român a fost eliberat un certificat sau 0,01% și pe formularul sârbo-croat au fost eliberate 27 de certificate sau 0,22%. Pe formularul sârbo-rutean în cursul anului 2008 au fost eliberate 11 certificate sau 0,09%, ceea ce prezintă un pas înainte deoarece în anul 2007 n-a fost eliberat nici un certificat din registrul matricol.

Cele mai multe certificate din registrele matricole au fost eliberate în comuna Bački Petrovac (75,72%) și Kovačica (42,09%) pe formularul sârbo-slovac și comuna Kanjiža (70%) și Ada (57,15%) pe formularul sârbo-maghiar.

Prin analizarea numărului de certificate bilingve eliberate din registrele matricole în orașe și comune, reiese că în anul 2008 au fost eliberate 449 certificate bilingve din registrele matricole, respectiv 237 de certificate mai puțin raportat la anul precedent.

În anul 2009 au fost eliberate în total 510.155 certificate din registrul cetățenilor, dintre care în sârbă-maghiară 568 sau 0,11%, în sârbă-slovacă 425 sau 0,08%, sârbă-română unul sau 0,0002%, iar în sârbă-croată 451 sau 0,09%. Total, în limbile minorităților naționale au fost eliberate 1.457 sau 0,29% certificate din registrul cetățenilor.

În anul 2008 au fost eliberate în total 358.466 de certificate (în anul 2007 au fost eliberate 302.135 de certificate). Dintre toate certificatele eliberate în limbile minorităților naționale care sunt în uz oficial, au fost eliberate 1.518 certificate sau 0,425 din numărul total de certificate eliberate 84.138 certificate sau 1,37% în cursul anului 2007). Pe formularul sârbo-maghiar au fost eliberate 342 de certificate sau 0,10%, pe formularul sârbo-slovac au fost eliberate 209 certificate sau 0,06%, pe cel sârbo-croat 966 certificate sau 0,26%, iar pe formularul sârbo-rutean în cursul anului 2008 n-a fost eliberat nici un certificat din registrul cetățenilor, spre deosebire de anul precedent când au fost eliberate patru certificate sau 0,001%. Pe formularul sârbo-român în cursul anului 2008 a fost eliberat un certificat, respectiv 0,0015, spre deosebire de anul 2007 când au fost eliberate patru certificate sau 0,001% din numărul total de certificate eliberate. Prin analiza certificatelor bilingve eliberate din registrul cetățenilor reiese că în anul 2008 au fost eliberate 2.620 de certificate mai puțin raportat la anul precedent.

În anul 2009 în procedura administrativă pentru schimbarea numelui personal s-au desfășurat 2.437 de proceduri, dintre care în sârbă-maghiară 186 sau 7,63%, iar în celelalte limbi care sunt în uz oficial nu s-a desfășurat nici o procedură pentru schimbarea numelui personal.

În cursul anului 2008 s-au desfășurat 1.841 proceduri (1.749 proceduri în cursul anului 2007), dintre care 172 de proceduri sau 9,34% s-au desfășurat în limbile minorităților naționale, care sunt în uz oficial 837 de proceduri sau 2,12% în cursul anului 2007). În limba sârbo-maghiară s-au desfășurat 172 de proceduri sau 9,34% din numărul total de proceduri desfășurate pentru schimbarea numelui personal (37 de proceduri sau

2,12% în cursul anului 2007 în limba sârbo-maghiară), în timp ce în alte limbi nu s-a desfășurat nici o procedură.

În anul 2009 **în procedura administrativă pentru schimbarea înscrierii numelui personal în registrele matricole** s-au desfășurat 530 de proceduri dintre care în sârbo-maghiară 201 sau 37,92%, iar în celelalte limbi care sunt în uz oficial nu s-a desfășurat nici o procedură.

În anul 2008 s-au desfășurat în total 666 proceduri administrative, (776 proceduri administrative în cursul anului 2007). Din numărul total, în 323 de dosare sau 41,50% (14 dosare sau 1,80% în cursul anului 2007) procedura s-a desfășurat în limbile minorităților naționale, respectiv, doar în sârbă-maghiară, în celelalte limbi, în cursul anilor 2007 și 2008, nu s-a prezentat nici o cerere.

Procentual cele mai multe proceduri pentru schimbarea numelui personal în limbile minorităților naționale s-au desfășurat în comunele Bačka Topola, Bečej, Cuvin, Kula Novi Bečej și în orașele Subotica și Zrenianin și s-au desfășurat în limba sârbo-maghiară.

În anul 2009 **în procedura administrativă de rectificare a datelor din registrele matricole** s-au desfășurat în total 2.506 de proceduri, dintre care în sârbo-maghiară 186 sau 7,42%, în timp ce în celelalte limbi n-a fost nici o procedură.

În anul 2008 s-au desfășurat 1.968 de proceduri (1.999 proceduri în anul 2007), din numărul total în limbile minorităților naționale s-au desfășurat 33 de proceduri sau 1,67% (în anul 2007 s-au desfășurat doar două proceduri sau 0,10%) din numărul total de proceduri administrative de primă instanță pentru rectificarea datelor din registrele matricole.

Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Comunitățile Naționale de **a dat mai multe ori păreri în scris cu privire la aceste probleme**, fie la cererea părților care n-au putut să-și exercite drepturile la uzul numelui personal, fie la cererea organelor competente.

Secretariatul a indicat Ministerului Afacerilor Interne asupra lipsei de formulare plurilingve ale buletinelor de identitate și ale altor documente, asupra aplicării neconsecvente sau a neaplicării reglementărilor referitor la alegerea liberă și folosirea numelor proprii a persoanelor aparținând minorităților naționale.

Cetățenii cu privire la obținerea buletinelor de identitate au fost informați prin mijloacele de informare, peste afișierele stațiilor de poliție, precum și în contactul direct cu funcționarii.

CertIFICATELE PRIVIND INSTRUIREA ÎNSUȘITĂ, CÂND CURSURILE S-AU DESFĂȘURAT ÎN LIMBA MINORITĂȚII NAȚIONALE, ALTE DOCUMENTE PUBLICE, PRECUM ȘI ALTE DOCUMENTE CARE SUNT DE INTERES PENTRU APLICAREA LEGII ȘI A ALTOR REGLEMENTĂRI ÎN CARE SUNT STABILITE DREPTURILE CETĂȚENILOR ȘI CARE SE ELIBEREAZĂ ÎN BAZA EVIDENȚEI... LA CEREREA PERSOANELOR APARTINÂND MINORITĂȚILOR NAȚIONALE, SE ELIBEREAZĂ ÎN LIMBA ACESTUIA.

Formularele documentelor publice, precum și formularele ținerii în evidență pentru nevoile teritoriului în care sunt în uz oficial limbile minorităților naționale, se tipăresc bilingv, în limba sârbă și în limba fiecărei minorități naționale al cărei limbă este în uz oficial.

Angajații în organul care eliberează documentul public este dator să indice persoanei aparținând minorității naționale asupra dreptului acestuia de a cere ca documentul public să i se elibereze bilingv – în limba sârbă și în limba și grafia minorității naționale, pe formularul tipărit bilingv (Art. 4 alineatul 2, 3 și 4 al Hotărârii).

Dispozițiile amintite în majoritatea cazurilor se respectă. Catalogele, carnetele de elev și certificatele se tipăresc bilingv, însă cu prilejul completării s-au evidențiat câteva greșeli: câteodată se completează doar într-o limbă (sârbă); la denumirile localităților și instituțiilor în partea care este prevăzută pentru înscrierea datelor în limba minoritară, aceste date se înscriu doar în limba sârbă etc.

Conform unei anchete făcută în autogovernările locale în care este în uz oficial și vreuna dintre limbile minorităților naționale, se poate conchide că în majoritatea unităților autogovernării locale în teritoriul P.A. Voivodina, a fost asigurată informarea părților – persoane aparținând minorităților naționale cu privire la faptul că documentele publice le pot obține și pe formular bilingv. De cele mai multe ori este vorba de informațiile în formă scrisă, menționate pe afișier, cu toate că informațiile se dau și oral. Totuși, unele părți și pe lângă acest fapt nu sunt informate în măsură satisfăcătoare despre drepturile lor.

VI – UZUL LIMBII ÎN DOMENIUL ECONOMIEI ȘI SERVICIILOR

În regiunile în care sunt în uz oficial limbile minorităților naționale, organele... care prestează și percep servicii cetățenilor în domeniul economiei electrice, vânzarea gazelor naturale, serviciilor edilitare, poșta și telegraful, asigură beneficiarilor serviciilor și produselor lor formulare de conturi, diferite adeverințe și informații cu privire la serviciile lor, plurilingve în limba sârbă și în limba (limbile) minorităților naționale în uz oficial. (Art. 5 din Hotărâre)

Organele, instituțiile și întreprinderile din domeniile menționate acceptă insuficient efectele pozitive ale acestor dispoziții, în primul rând la popularizarea și prezentarea serviciilor pe care le prestează, scriindu-le în limbile care sunt în uz oficial în aceste regiuni. S-au purtat convorbiri și s-a exercitat control la un număr de prestatori de asemenea servicii, care până în prezent nu au asigurat conturi și adeverințe plurilingve, astfel că prin decizie li s-a ordonat să procedeze conform hotărârii și li s-a dat un termen.

Mult mai bună este situația când este vorba despre diferite informații pentru părți, care de regulă sunt scrise sau tipărite în limba sârbă și limba care este în uz oficial în acel mediu. Aceasta se referă în primul rând la situația în poștele PTT "Srbija", apoi în sala cu ghișee "EPS", unde informațiile pentru părți în ultimul timp sunt afișate și în limbile minorităților naționale.

Într-un număr tot mai mare de medii (Kanjiza, Senta, Subotica, Kovačica, Stara Pazova), întreprinderile publice care prestează servicii edilitare au început să trimită conturi și diferite informații cetățenilor și în limba minorității naționale care este în uz oficial în teritoriul lor. S-a observat că **la concursurile pentru repartizarea**

mijloacelor pentru aceste destinații, tot mai mult se anunță aceste organizații pentru cofinanțarea cheltuielilor pentru pregătirea și tipărirea conturilor respective.

VII – Scrierea Inscricțiilor și Denumirilor Publice

În teritoriile... numele organului care exercită atribuții publice, denumirile unităților autogovernării locale, localităților, piețelor și străzilor și a altor toponime se scriu și în limba minorității naționale respective, conform tradiției și scrierii corecte a acesteia. (Art. 11 alineatul 5 din Legea privind protecția drepturilor și libertăților minorităților naționale).

În regiunile în care sunt în uz oficial și limbile minorităților naționale, denumirile localităților și alte denumiri geografice, denumirile străzilor și piețelor, denumirile organelor..., semnele de circulație, informațiile și avertizările pentru public și alte denumiri publice se scriu și în limba și scrierea corectă a minorității naționale respective conform tradiției acesteia (Art. 6 al. 1 din Hotărâre).

Denumirile tradiționale ale localităților, străzilor și piețelor se scriu în conformitate cu legea prin care se reglementează uzul oficial al limbii și grafiei și legea prin care se stipulează protecția drepturilor și libertăților minorităților naționale, în partea prin care se stipulează uzul oficial al limbii și grafiei. (Art.3 al. 1 din Ordonanța privind stabilirea numerelor de case, marcarea clădirilor cu numere și marcarea denumirilor localităților, străzilor și piețelor.)

Legea republicană privind uzul oficial al limbilor și grafiilor prevede ca denumirile localităților, denumirile străzilor și piețelor, denumirile organelor și organizațiilor, denumirile din domeniul transportului, informațiile și avertizările pentru public și alte denumiri publice se scriu și în limbile naționalităților, iar cu acest prilej denumirile geografice și numele proprii cuprinse în denumirile publice se scriu în limba naționalităților în conformitate cu scrierea corectă a acelei limbi, însă nu se pot înlocui cu alte denumiri și nume. **Această dispoziție este interpretată diferit, în general în defavoarea uzului corect al limbilor minoritare.** Dilema a fost înlăturată prin Convenția cadru ratificată a Consiliului Europei pentru protecția minorităților naționale, apoi și prin Legea privind protecția drepturilor și libertăților minorităților naționale, care prevede scrierea numelor și denumirilor în limba minorităților naționale, conform tradiției și scrierii corecte.

Plăci cu denumirile organelor autogovernărilor locale în mediile unde limbile minorităților naționale sunt în uz oficial, în general sunt scrise la toate care au avut această obligație în limbile respective, dar pe undeva, cu prilejul marcării sediului organului sau organizației nu este scrisă denumirea tradițională în limba minorității naționale. Reglementările privind afișarea obligatorie a plăcilor plurilingve sunt de cele mai multe ori încălcate la unitățile regionale ale organelor, organizațiilor și instituțiilor republicane. Cu ajutorul de specialitate, organizatoric și ajutor la traducerea denumirilor de către Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Minoritățile Naționale, a fost realizată cooperarea și coordonarea la aplicarea reglementărilor, care a avut rezultate la punerea noilor plăci. Astfel noi plăci în toate centrele lor și unitățile regionale au pus Banca Națională, Ministerul Finanțelor și Economiei și administrațiile

regionle ale veniturilor publice, Institutul Republican de Geodezie și serviciile regionale pentru cadastrul imobilelor, Î.P. PTT "Srbija" (centrele din Subotica, Novi Sad, Zrenianin), Serviciul Național pentru Ocuparea Forței de Muncă, Ministerul Afacerilor Interne, procuraturile etc.

Și pe lângă câteva intervenții și 12 decizii eliberate unde s-a exercitat control administrativ, s-a făcut puțin în vederea uzului oficial al limbilor și grafiilor în **Întreprinderea Publică "Železnice Srbije"** în teritoriul P.A. Voivodina (denumirile localităților în limbile minoritare, mersul trenurilor, anunțul sosirii și plecării trenurilor și informațiile principale pe peron și în încăperi, sunt scrise doar în limba sârbă). **Au fost declarate recursuri** la zi, permise și de persoane autorizate la deciziile adoptate pentru gările din Subotica, Senta, Bačka Topola, Vrbas și Kisač. Recursurile au fost prezentate din cauza lezărilor importante ale procedurii, stabilirea greșită și incompletă a stării de fapte, cu propunerea ca decizia să se anuleze și să se întoarcă la procedură și decidere repetată.

În procedura administrativă în instanța a doua **toate recursurile sunt respinse drept neîntemeiate.**

Î.P. "Železnice Srbije", au demarat contenciosul administrativ în fața Tribunalului Districtual din Novi Sad, împotriva tuturor deciziilor care sunt trimise ca definitive.

Decizând în baza recursurilor Î.P. " Železnice Srbije", Tribunalul Districtual din Novi Sad a adoptat sentințe în care toate **recursurile** individuale **au fost respinse ca neîntemeiate**, astfel că prin aceasta au fost confirmate toate deciziile Secretariatului Provincial pentru Reglementări, Administrație și Minoritățile Naționale.

În contactele ulterioare cu reprezentanții autorizați și conducătorii Î.P. "Železnice Srbije", s-a indicat asupra obligației de a se proceda în baza sentințelor juridice valide, astfel că s-a dat un termen pentru procedarea voluntară, după expirarea căruia vom demara procedura executării forțate.

I

Cu prilejul **inscripționării denumirilor străzilor și piețelor, reglementările din acest domeniu nu se respectă în întregime.** Cu scopul colectării datelor menționate, Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Comunitățile Naționale a exercitat control asupra aplicării reglementărilor prin care se reglementează uzul oficial al limbilor și grafiilor în acest domeniu, în toate orașele și comunele din P.A. Voivodina, în teritoriul căreia sunt în uz oficial, pe lângă limba sârbă și grafia chirilică și limbile grafiile minorităților naționale. Pe lângă orașe și comune, control s-a exercitat și în anumite localități. Alegerea străzilor și piețelor care au prezentat obiectul controlului s-a făcut pe principiul eșantionului luat la întâmplare.

În general se poate conchide că în majoritatea orașelor, comunelor și localităților plăcile cu denumirile orașelor, comunelor și localităților au fost inscripționate corect în limbile care sunt în uz oficial. În ce privește denumirile străzilor și piețelor, o asemenea concluzie nu se poate aduce. Anume, sunt rare autoguvernările locale și localitățile în care denumirile străzilor și piețelor sunt inscripționate corect. Mai mult, există localități în care nu există nici o placă cu denumirile străzilor și piețelor (de ex. Lovćenac, Bajša, Vlačiovăț, Uljm, Feketić).

În unele localități **denumirile străzilor și piețelor sunt inscripționate la numerele caselor** (de ex. Kucura, Žitište, Torak).

Nici în teritoriul autogovernării locale (cu excepția localităților mai mici) **nu se pot observa reguli unice** care sunt aplicate cu prilejul inscripționării denumirilor străzilor și piețelor. anume, într-o autogovernare locală, respectiv localitate se pot afla și plăci mai vechi și mai noi care sunt scrise diferit (de ex. placa cu denumirea străzii – la începutul străzii este scrisă diferit de placa care sete pusă la celălalt capăt al străzii).

În multe autogovernări locale și localități, denumirile străzilor și piețelor, respectiv ale localităților **sunt inscripționate și în grafia latină** care nu este în uz oficial în acel mediu (de ex. Kula, Ruski Krstur, Kikinda, Mihajlovo, Zrenianin).

În Orașul Novi Sad nu a fost găsită nici o placă cu denumirea vreunei străzi sau piețe care să fie scrisă în toate limbile care sunt în uz oficial, dar nici placa cu denumirea Novi Sad la drumurile de intrare în oraș nu este inscripționată în conformitate cu Statutul Orașului Novi Sad.

Având toate acestea în vedere, se poate conchide că situația pe tern nu este satisfăcătoare în ce privește problematica care a fost obiectul controlului.

Având în vedere că în conformitate cu Ordonanța privind stabilirea numerelor de case, marcarea clădirilor cu numere și marcarea denumirilor localităților, străzilor, a fost instituită competența Institutului Republican de Geodezie în vederea postării și inscripționării plăcilor cu denumirile localităților și străzilor, Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Comunitățile Naționale a stabilit cooperare cu directorii centrelor regionale ale I.R.G. din Panciova și Novi Sad care acoperă teritoriul P.A. Voivodina. Anume, Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Comunitățile Naționale în fiecare an publică Concurs pentru repartizarea mijloacelor de transfer și prin acest concurs se acordă mijloace importante administrațiilor orașenești și comunale și comunităților locale în teritoriul P.A. Voivodina pentru cheltuielile de elaborare și postare a plăcilor cu denumirile localităților în direcțiile de drumuri, străzi și piețe și în limbile minorităților naționale care sunt în uz oficial în localitate, comună sau oraș.

Ca **rezultat al acestui fapt, în multe localități sunt postate noi plăci** cu denumirile străzilor și localităților care sunt inscripționate corect, iar toate acestea cu scopul respectării reglementărilor de lege și drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale care trăiesc în teritoriul P.A. Voivodina.

II

Denumirile tradiționale ale orașelor, comunelor și localităților în limba și grafia minorității naționale le-au stabilit consiliile naționale ale naționalităților maghiare, române și slovace, și au fost publicate în "Buletinul oficial al Provinciei Autonome Voivodina" (nr.12 și 13/03).

Deoarece Consiliul Național al Minorității Naționale Rutene n-a stabilit denumirile tradiționale ale localităților în limba respectivă, în termenul stabilit, Consiliul Executiv , în ședința ținută pe data de 10 mai 2006 a adoptat **Hotărârea privind stabilirea denumirilor tradiționale ale comunelor și localităților în limba ruteană** ("Bul. oficial al P.A.V.", nr.6/06).

În unele autoguvernări locale hotărârile respective au fost interpretate greșit și aplicarea a fost condiționată de acceptarea și confirmarea acestora în statutele comunelor. În asemenea cazuri a intervenit Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Comunitățile Naționale și a dat interpretarea că aceste hotărâri se aplică automat după intrarea lor în vigoare și că în uzul oficial al limbii minorității naționale trebuie să se folosească denumirile pe care le-a stabilit consiliul național respectiv și că nu este necesară nici un fel de verificare suplimentară. Denumirile stabilite sunt general acceptate, cu anumite excepții. Sunt divizate părerile cu privire la denumirile tradiționale în limba și grafia maghiară pentru Novi Kneževac și Kovačica.

Procedura în fața Curții constituționale a Serbiei, unde **se solicită evaluarea constituționalității stabilirii denumirilor tradiționale ale unor localități în limba și grafia maghiară**, au demarat comunele srbobran și Novi Kneževac.

Pe majoritatea plăcilor cu denumirea la intrarea în localități care au fost postate în anii precedenți, este evidentă diversitatea (și de cele mai multe ori incorectitudinea) la inscripționare. pe plăcile mai noi se respectă în mare măsură dispozițiile privind uzul oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale în mediile respective (Subotica, Zrenianin, Sombor, Bečej, Bačka Palanka, Novi Itebej etc.), însă de multe ori se ajunge la mângălirea sau colorarea denumirii în limba minoritară sau în limba sârbă. Pe la mijlocul anului trecut în toate localitățile din Comuna Novi Bečej au fost inscripționate denumirile tradiționale în limba și grafia maghiară.

III

S i t e-urile organelor, organizațiilor, instituțiilor și întreprinderilor publice comunale, orașenești, provinciale și republicane și posibilitatea folosirii acestora în limbile și grafiile care sunt în uz oficial în mediile respective, până în prezent n-au fost analizate.

Teritoriul P.A. Voivodina îl constituie teritoriile unităților autoguvernărilor locale, menționează articolul 3 din Statutul P.A. Voivodina. În baza ultimului recensământ al populației, prin statutul unității autoguvernării locale și procentului reprezentării minorității naționale în componența populației, în baza legii și a altor reglementări din domeniul respectiv, în 39 de unități ale autoguvernării locale au fost în uz oficial sau s-a introdus uzul oficial al limbilor minorităților naționale.

La pregătirea pentru elaborarea acestei părți a raportului, s-a făcut analiza tuturor site-urilor comunale, orașenești, majoritatea celor provinciale și unele republicane din teritoriul P.A. Voivodina. Cu acest prilej, este important să se menționeze că **toate autoguvernările locale au site-ul lor** pentru prezentarea situației actuale și documentele din mediul respectiv.

Prin statutul orașului sau comunei în toate mediile (45) s-a stabilit uzul oficial al **limbii sârbe șo grafiei chirilice**. În 21 de atuguvernări locale site-ul este scris corect. Cu acest prilej este necesar să se indice asupra obligației primei scrieri în limba sârbă și grafia chirilică, apoi în grafia latină dacă este în uz oficial și abia atunci în limba și grafia minorității naționale. Este interesant că site-ul este scris în grafia latină și comunele Irig și Indija, iar aci este în uz oficial limba sârbă și numai grafia chirilică.

Uzul oficial al limbii sârbe și grafiei latine este stabilită prin statutul în 23 autogovernări locale. În chiar 30 de medii, site-urile sunt făcute în grafia latină, dar s-a observat și un uz tot mai mare al limbii sârbe și grafiei latine.

Când este vorba **despre limbile minoritare, limba și grafia maghiară** sunt în uz oficial în 31 de autogovernări locale. Doar zece site-uri au fost făcute în grafia latină și în această limbă care este în uz oficial în mediile respective.

Limba și grafia slovacă sunt în uz oficial în 13 autogovernări locale. Doar trei site-uri (comunele Alibunar, Bački Petrovac, Stara Pazova) sunt făcute și în limba respectivă. **Limba și grafia română** sunt în zece autogovernări locale în uz oficial și doar un singur site (Comuna Alibunar) este făcut în această limbă. **Limba și grafia croată** sunt în uz oficial în patru autogovernări locale și doar site-ul Orașului Subotica este făcut în limba respectivă. **Limba și grafia ruteană** sunt în uz oficial în șase autogovernări locale, iar **limba și grafia cehă** sunt în uz oficial doar în Comuna Biserica Albă. În aceste limbi și grafii nu este făcut nici un site.

Este de lăudat site-ul Comunei Alibunar, care este în întregime conform obligațiilor statutare și în funcția ținerii la zi (scris în limba sârbă, grafia chirilică și latină, limba și grafia slovacă și limba și grafia română).

Anumite site-uri (Orașul Subotica și Comuna Senta, Novi Bečej) sunt frumoase și practice, bogate în informații și scrise în limbile minoritare care sunt în uz oficial, dar nu sunt scrise și în limba sârbă și grafia chirilică, cu specificarea că în Orașul Subotica este stabilit uzul oficial doar al grafiei chirilice.

În 19 autogovernări locale site-urile se pot folosi și în **limba engleză**, iar în Comuna Senta și în **limba germană**, cu toate că aceasta nu este o obligație legală a autogovernărilor locale respective.

Când este vorba despre **site-urile organelor, instituțiilor și întreprinderilor publice provinciale**, prezentarea oficială a Guvernului P.A.Voivodina este făcută în limba sârbă și grafia latină și limba engleză. conform Statutului P.A. Voivodina, în organele și organizațiile P.A. Voivodina în uz oficial sunt limba sârbă și grafia chirilică, limba și grafia maghiară, slovacă, croată, română și ruteană , iar uzul oficial al grafiei latine se aplică în conformitate cu legea.

Site-urile majorității secretariatelor provinciale (pentru informații, cultură, sănătate etc) sunt scrise în limba sârbă și grafia latină.

Unele site-uri cum este site-ul Secretariatului Provincial pentru Agricultură, economia Apelor și Silvicultură este scris în limba sârbă și grafia chirilică.

Site-urile întreprinderilor publice și instituțiilor, dacă sunt postate, sunt scrise diferit (Institutul de Pedagogie din Voivodina în grafia latină, Muzeul Teatral în grafie latină), iar unele nu sunt nici postate – cum este site-ul Institutului de Cultură.

Site-ul Secretariatului Provincial pentru Educație este scris în limba sârbă și grafia latină și anunță posibilitatea de folosire și în limba maghiară, slovacă, română, ruteană, germană și engleză, ceea ce este încă în pregătire.

În sens lingvistic corect este site-ul Secretariatului Provincial pentru Reglementări, Administrație și Minoritățile Naționale care este scris și ținut la zi în limba sârbă, grafia chirilică și latină, apoi în limba maghiară, slovacă, croată, română și ruteană,

ceea ce este în întregime conform Statutului P.A.Voivodina în vigoare. La fel, acest site dă posibilitatea de folosire și în limba engleză.

Site-urile **Guvernului Republicii Serbia, respectiv ministerelor** se publică în limba sârbă, grafia chirilică și latină, și în limba engleză (Ministerul Finanțelor și direcțiile fiscale din P.A.Voivodina, Ministerul Afacerilor Interne și direcțiile de poliție din P.A. Voivodina, în afară de Direcția Poliției Novi Sad care își are site-ul său).

Serviciul Național pentru Ocuparea Forței de Muncă are site care este în limba sârbă cu grafia chirilică și latină și în limba engleză, iar Filiala din Subotica cu grafie latină. Institutul Republican de geodezie are site în limba sârbă cu grafie chirilică și latină și în limba engleză, iar Serviciul de Cadastru Novi Sad are grafie latină.

VIII – CONTROL ASUPRA APLICĂRII REGLEMENTĂRIILOR PRIVIND UZUL OFICIAL AL LIMBILOR ȘI GRAFIILOR¹

În articolul 18 din Legea privind stabilirea anumitor competențe ale provinciei autonome ("Monitorul oficial al R.S.", nr. 6/2002), **s-a stabilit că provincia autonomă, prin intermediul organelor sale, în conformitate cu legea prin care se stabilește uzul oficial al limbilor și grafiilor, stipulează mai concret uzul oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale din teritoriul provinciei autonome și exercită control asupra aplicării reglementărilor prin care se reglementează problemele respective, și exercită control asupra aplicării legii.** Control asupra aplicării legii din domeniul respectiv, provincia îl exercită drept treburi încredințate.

Prin Hotărârea Adunării Provinciei privind aplicarea Statutului P.A. Voivodina, la articolul 4 s-a stabilit că: organele provinciale ale administrației, organizațiile și serviciile provinciale **continuă cu activitatea** sub denumirea de până în prezent și efectuează treburi în conformitate cu reglementările în vigoare până la conformarea acestora cu legea și Statutul ("Bul.official al P.A.V.", nr. 18/09).

Înainte de încredințarea exercitării acestui control provinciei autonome, Legea privind uzul oficial al limbilor și grafiilor a prevăzut exercitarea controlului, în cadrul sferei lor de atribuții, ministerele competente pentru activități în domeniul administrației, transportului, urbanismului și activităților locativ-edilitare, învățământului, culturii și sănătății. De la intrarea în vigoare a legii amintite în anul 1991 și până în 2002, acest control practic n-a fost exercitat și n-au fost cunoscute cazuri ca vreo măsură să fie pronunțată în vederea aplicării consecvente a dispozițiilor de lege, cu toate că încălcarea drastică a acestora a fost o apariție de fiecare zi.

În baza Hotărârii Adunării Provinciei privind administrația provincială ("Bul.official al P.A.V.", nr. 21/2002-text definitiv și 18/09) **aceste activități sunt cuprinse în sfera de atribuții a Secretariatului Provincial pentru Reglementări,**

¹ v. Secretariatul Provincial pentru reglementări, Administrație și Minoritățile Naționale: *Raportul privind exercitarea controlului în anul 2008 asupra aplicării reglementărilor privind uzul oficial al limbilor și grafiilor în P.A. Voivodina.*

Administrație și Minoritățile Naționale. Conform Regulamentului privind organizarea și sistematizarea internă a locurilor de muncă la Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Minoritățile Naționale, activități de control în teritoriul P.A. Voivodina **exercită Departamentul pentru Controlul Administrativ**, cu patru locuri de muncă sistematizate. În perioada trecută, activități au efectuat doi executanți – consilierul pentru controlul administrativ – șeful Departamentului și consilierul pentru controlul administrativ, iar din august 2008 încă un executant, consilier pentru controlul administrativ.

Cu exercitarea controlului în teritoriul P.A. Voivodina s-a început pe la jumătatea lunii mai 2002. Deoarece organele republicane acest control nu l-au exercitat, trebuia procedat de la început, astfel că a fost nevoie mai mult de a se da instrucții, de acordarea informațiilor și îndrumărilor, de avertizări, decât să se înceapă cu pronunțarea măsurilor și pedepsiri.

În autogovernările locale care au fost vizitate și în care a fost stabilit uzul oficial al limbii și grafiei minorității naționale, controlul a fost exercitat în adunare, organele administrative și executive ale acestora și întreprinderile publice, prin verificarea inscripționării denumirilor în conformitate cu legea, scrierea informațiilor în birourile de primire și sălile-ghisee, posibilitatea comunicării în limba și grafia minorității naționale, eliberarea adeverințelor bilingve și plurilingve, certificatelor și extraselor, inscripționarea denumirilor localităților, străzilor și piețelor. S-a exercitat control și asupra subiecților care intră în grupa organelor, organizațiilor și instituțiilor de stat republicane și grupa de subiecți pe care o constituie organizațiile, instituțiile și toți ceilalți care au o comunicație publică cu cetățenii. Controlul se exercită ca ordinar, de inspecție și extraordinar

Tot ceea ce a fost stabilit prin accesul direct ca stare de fapt, este constatat în procesele verbale privind controlul exercitat. În cursul anului 2008 s-au exercitat **91 de controluri și au fost adoptate 24 de decizii**, prin care s-a ordonat persoanei responsabile sau proprietarului ca într-un termen stabilit să se înlăture neajunsurile observate și să procedeze conform ordinului. În anul 2009 au fost exercitate în total **124 de controluri și au fost eliberate 50 de decizii.**

Pe la sfârșitul anului 2008 a ajuns, sus amintita, sentință a Tribunalului Districtual din Novi Sad în contenciosul administrativ cu Î.P. "Železnica Srbije" de la gara din Subotica, Senta, Bačka Topola, Vrbas și Kisač, unde s-a ordonat să se procedeze conform deciziilor Secretariatului pentru Reglementări, Administrație și Minoritățile Naționale.

Pe la mijlocul anului 2009, a declarat recurs "DDOR-Novı Sad" din Novi Sad, Reprezentanța din Kovačica, împotriva deciziei Secretariatului pentru Reglementări, Administrație și Minoritățile Naționale, din cauza aplicării greșite a dreptului material și stării de fapte stabilite greșit și incomplet. Consiliul Executiv al P.A. Voivodina, dezbătând invocările din recurs, a adoptat decizia prin care **recursul se respinge ca neîntemeiată.**

Cu prilejul exercitării controlului la sediul comunelor înseși au fost vizitate și unele localități unde într-un număr mai însemnat trăiesc persoane reprezentând minoritățile naționale, în care controlul cel mai des este exercitat în cancelaria locală,

comunitatea locală, școala elementară, căminul sanitar, căminul cultural etc., dar a fost verificat și dacă denumirea localităților la direcțiile de drumuri a fost inscripționată în conformitate cu legea.

În cadrul exercitării controlului **cu regularitate se controlează și obligația inscripționării denumirea în limba sârbă și grafia chirilică**, mai ales în acele orașe și comune unde este stabilit uzul oficial al limbii sârbe și doar grafia chirilică (Indija, Irig, Ruma, Sremska Mitrovica - în afara localității Stara Bingula). S-a observat inscripționarea tradițională a denumirilor cu grafia chirilică la toți aceia care sunt obligați prin lege la inscripționarea respectivă. Neinscripționarea în grafia chirilică, respectiv inscripționarea doar în grafia latină, s-a observat la obiectivele, magazinele sau firmele nou deschise. Cel mai des acestea sunt inscripțiile privind activitățile, informațiile privind programul de muncă sau alte informații scrise la intrarea în magazin sau firmă. Au fost eliberate 11 decizii cu ordinul ca incorectitudinile să se înlăture. Prin controlul de inspecție s-a stabilit că s-a procedat în baza deciziei în două cazuri, în care s-au prezentat cereri pentru demararea procedurii de contravenție Organului Comunal de Contravenții din Sremska Mitrovica. **În ambele cazuri au fost adoptate decizii în care s-a stabilit responsabilitatea proprietarului magazinelor de comerț – comisioanelor pentru contravenția săvârșită și au fost amendați, în conformitate cu Legea privind uzul oficial al limbilor și grafiilor.**

IX-REPARTIZAREA MIJLOACELOR BUGETARE ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DIN P.A. VOIVODINA ÎN ACTIVITATEA CĂRORA SUNT ÎN UZ OFICIAL LIMBILE ȘI GRAFIILE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

Mijloacele necesare pentru exercitarea dreptului la uzul oficial al limbilor și grafiilor le asigură organele de stat, organele unității teritoriale și serviciile publice în care se exercitează drepturile și se efectuează obligațiile stabilite prin prezenta hotărâre (Articolul 12 din Hotărâre).

Problemele finanțării uzului oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale din P.A. Voivodina deja de mai mult timp cer o soluționare sistemică. Soluțiile parțiale care se aplică în ultimii câțiva ani la finanțarea din P.A. Voivodina, au dus la procese, înțelegeri și soluționări mai pozitive ale acestor probleme. de câteva ori, Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Minoritățile Naționale cu ministerele competente în Guvernul Republicii Serbia a inițiat și a propus o soluționare mai complexă și sistemică a finanțării. Cu acest prilej **s-au inițiat și criteriile pentru soluționarea pe termen lung** a finanțării uzului oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale din P.A. Voivodina. S-a constatat nevoia de soluționare, însă de cele mai multe ori la aceasta s-a și rămas.

Pentru a se începe soluționarea mai adecvată a problemelor finanțării din Bugetul P.A. Voivodina pentru anul 2005, **pentru prima dată au fost planificate mijloace pentru aceste destinații.** Atunci au fost adoptate și hotărâri corespunzătoare pentru a se putea realiza repartizarea mijloacelor prevăzute.

Primul concurs pentru repartizarea mijloacelor bugetare organelor și organizațiilor din P.A. Voivodina, în activitatea cărora sunt în uz oficial limbile și grafiile

minorităților naționale, a fost publicat la 31 martie 2008, în cuantum total de : 13.800.000 dinari. Concursul a fost publicat în baza noii hotărâri privind repartizarea mijloacelor bugetare ale Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Minoritățile Naționale, organelor și organizațiilor în a căror activitate sunt în uz oficial limbile și grafiile minorităților naționale din P.A. Voivodina, pentru finanțarea, respectiv participarea la finanțare:

- cu prilejul calificării angajaților în organele și organizațiile unde se folosește limba minorităților naționale care a fost stabilită ca limbă în uz oficial, dar mai ales la locurile de muncă la care se realizează contact cu părțile (prin participarea la cursuri, seminarii și alte moduri organizate în scopul respectiv) și pentru dezvoltarea sistemului administrației electronice pentru munca în condiții plurilingvistice;
- pentru cheltuielile de elaborare și postare a plăcilor cu denumirea organelor și organizațiilor, denumirea localității pe trasee, denumirea străzilor și piețelor inscripționate și în limbile minorităților naționale care sunt în uz oficial în oraș, comună sau localitate, și pentru tipărirea formularelor bilingve și plurilingvr, precum și pentru tipărirea publicațiilor oficiale și a altor publicații publice.

La concurs se pot anunța în exclusivitate: organelor orașului și comunei în teritoriul P.A. Voivodina, în care este stabilit prin statut uzul oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale pe întreg teritoriul orașului, comunei sau al unor localități din teritoriul acestora; autogovernările locale din teritoriul orașelor și comunelor, alte organe, organizații, servicii și instituții în teritoriul orașelor și comunelor.

Nivelul mijloacelor pentru repartizare se stabilește în baza următoarelor criterii: numărul limbilor și grafiilor care sunt în uz oficial pe întreg teritoriul orașului, comunei sau localității; participarea procentuală a persoanelor aparținând minorităților naționale a căror limbi și grafii sunt în uz oficial în numărul total al populației; cheltuielile materiale totale necesare pentru realizarea proiectelor; existența și a altor surse de finanțare a proiectelor; continuitatea în finanțarea proiectului de către Secretariat sau dacă mijloacele se solicită pentru prima dată.

În total **au fost prezentate 79 de cereri** care au îndeplinit condițiile concursului (o cerere n-a îndeplinit condițiile concursului), iar în urma dezbaterii cererilor complete și sosite la timp, s-a făcut repartizarea mijloacelor de transfer.

Al doilea Concurs pentru repartizarea mijloacelor bugetare organelor și organizațiilor din p.A. Voivodina în activitatea cărora sunt în uz oficial limbile și grafiile minorităților naționale pentru primul trimestru al anului 2009, publicat la 26 decembrie 2008 în cuantum total de: 3.500.000 dinari, pentru aceleași destinații și aceiași beneficiari.

În total au fost prezentate 96 de cereri, dintre care 12 cereri n-au fost luate în dezbateri din cauza neajunsurilor de proces. S-a procedat conform 84 de cereri pentru repartizare.

Al treilea Concurs pentru repartizarea mijloacelor bugetare pentru aceeași destinație a fost publicat la 20 iulie 2009, în cuantum de 5.350.000 dinari. În total au fost

prezentate 121 de cereri, dintre care 18 cereri n-au îndeplinit condițiile de concurs și s-a procedat la 103 de cereri pentru repartizare.

Cu acest prilej **este necesar să se menționeze** că modul de aplicare de până în prezent și procedarea conform concursului arată importanța și contribuția plurilingvismului. Anume, textul concursului cu anunțurile la concurs se face și publică în limba sârbă și grafia chirilică, apoi în limba și grafia maghiară, slovacă, croată, română și ruteană. Documentația de concurs se poate prelua în aceste limbi de pe site-ul Secretariatului Provincial pentru Reglementări, Administrație și Minoritățile Naționale, iar câte un exemplar al documentației de concurs se trimite la toate administrațiile orașenești și comunale din P.A. Voivodina în care este vreo limbă minoritară în uz oficial (39 din 45 de administrații), care le remit mai departe autoguvernărilor locale din teritoriul lor.

Concursul se publică și în ziarele minoritare care apar în aceste limbi. Cu privire la concurs și documentație se informează consiliile naționale ale minorităților naționale maghiare, slovace, croate, române și rutene.

Anunțurile și documentația de concurs la primul concurs în general au fost în limba sârbă, însă între timp s-a observat un progres astfel că la ultimul concurs jumătate din anunțurile care au sosit din mediile în care limba maghiară este în uz oficial, au fost în limba maghiară, iar câteva anunțuri au ajuns în limba croată. La fel s-a observat și majorarea numărului de rapoarte (însă doar în limba și grafia maghiară) privind mijloacele cheltuite.

S-a arătat ca foarte important faptul că în acest mod prin cofinanțarea anumitor proiecte soluționează problemele concrete ale uzului oficial al limbilor și grafiilor în mediile unde limbile și grafiile sunt în uz oficial. Cu prilejul exercitării controlului, **cu regularitate prin acces direct se controlează scopul și destinația mijloacelor cheltuite.**

CONSTATĂRI FINALE

1. S-a făcut un pas important în toate segmentele exercitării dreptului uzului oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale din P.A. Voivodina, dar mai ales obligațiile stabilite în Hotărârea Adunării Provinciei privind reglementarea mai concretă a anumitor probleme a uzului oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale din teritoriul Provinciei Autonome Voivodina.

La îmbunătățirea situației în domeniul uzului oficial al limbilor și grafiilor a contribuit Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Minoritățile Naționale prin cofinanțarea proiectelor orientate spre avansarea plurilingvismului în orașele și comunele din P.A. Voivodina în care sunt limbile și grafiile minorităților naționale în uz oficial, deoarece în această perioadă pentru aceste destinații s-au realizat aproape de trei ori mai multe mijloace bugetare raportat la perioada precedentă analizată.

Cu scopul satisfacerii nevoilor din practică, în toate limbile care sunt în uz oficial în organele și organizațiile din P.A. Voivodina, s-au făcut traduceri și au fost publicate texte ale celor mai importante reglementări: Constituției Republicii Serbia, Statutului

P.A. Voivodina, Legii privind stabilirea competențelor P.A. Voivodina, Legii privind consiliile naționale etc.

2. Cu privire la anumite probleme există neconformare nu numai între Legea privind uzul oficial al limbilor și grafiilor din 1991 și Legea privind protecția drepturilor și libertăților minorităților naționale, adoptate în anul 2002, care conține cele mai moderne soluții în conformitate cu dispozițiile acordurilor internaționale ratificate, ci și legile de proces prin care s-a reglementat uzul oficial al limbilor și grafiilor în procedurile juridice și administrative. Limba în uz oficial nu trebuie confundată cu dreptul de folosire a limbii proprii în procedura administrativă sau juridică. În sensul constatărilor anterioare, este necesar să se inițieze modificarea reglementărilor de proces pentru ca lezarea dreptului la uzul limbii și grafiei proprii să fie considerată o lezare importantă absolută cu regulile procedurii.

3. Reglementările în vigoare prin care este reglementat domeniul uzului oficial al limbilor și grafiilor oferă garanții suficiente pentru existența și dezvoltarea uzului oficial, pe lângă al limbii sârbe și al limbii și grafiei maghiare, slovace, croate, române, rutene, cehe, bulgare și macedonene. În 39 de orașe și comune voivodinene în uz oficial este o limbă sau mai multe limbi ale minorităților naționale, însă în practică în majoritatea acestor medii drepturile cu privire la uzul oficial al limbii nu se pot realiza eficace, nici în fața organelor autorităților locale, nici în cazul filialelor autorităților centrale. Pe lângă garanțiile formale, în practică câteodată nu există condiții favorabile pentru asigurarea uzului oficial al limbilor minoritare din cauza problemelor de cadre și materiale. Din cauza politicii ocupării forței de muncă de atunci și a politicii de stat ca întreg, organele juridice și organele administrației pe parcursul anilor nouăzeci au rămas fără conducătorii și funcționarii care cunosc limba oficială a minorității naționale și care sunt calificați să comunice și să desfășoare procedura în aceste limbi. Părțile, conștiente de o asemenea situație, în multe cazuri nici nu încearcă să-și realizeze drepturile lingvistice. Pe de altă parte și atunci când se crează condiții tehnice și de cadre pentru folosirea oficială a limbilor minorităților naționale, persoanele aparținând unor minorități naționale și în continuare folosesc limba sârbă, ceea ce indică asupra diferențelor importante când este vorba despre nevoile diferitelor comunități naționale și la situația generală a limbii materne. diferența existentă dintre realitatea normativă și cea actuală de viață ar putea să se depășească prin respectarea nevoilor reale și a posibilităților obiective ale organelor de stat.

4. În mediile în care s-a introdus uzul oficial al limbilor minoritare, în administrație și justiție și în continuare nu se asigură instituțional mijloace suplimentare pentru acoperirea cheltuielilor majorate care sunt legate de instalarea programelor de calculator corespunzătoare, asigurarea formularelor plurilingve, perfecționare, stimularea angajaților care cunosc limbi minoritare etc. Toate aceste cheltuieli sunt pe contul organelor competente, astfel că acestea sunt într-o situație nesatisfăcătoare în raport cu organele similare în mediile monolingvistice. mijloacele pe care în acest scop le acordă Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Minoritățile Naționale prin concurs nu sunt satisfăcătoare, astfel că problema finanțării trebuie să se soluționeze sistematic, prin redestinația unei părți a veniturilor impozitare și a altor venituri

comunale pentru destinațiile respective, respectiv prin luarea în considerare a plurilingvismului cu prilejul planificării și stabilirii mijloacelor pentru activitatea unităților teritoriale ale autorităților centrale.

5. Este important de menționat că spre sfârșitul anului trecut, după o perioadă mai lungă, prin Statutul Orașului Panciova în teritoriul anumitor localități în uz oficial au fost introduse, pe lângă limba sârbă și grafia chirilică, limba și grafia bulgară și maghiară în Ivanovo, limba și grafia română în Satu Nou, limba și grafia macedoneană în Jabuka, iar în teritoriul localității Panciova (comuna cadastrală Vojlovica), limba și grafia maghiară. La fel, prin Statutul Orașului Sombor a fost confirmat uzul oficial al limbii și grafiei sârbe și maghiare în teritoriul orașului, iar în localitățile Bački Breg și Bački Monoštor a fost introdus uzul oficial al limbii și grafiei croate.

În acest mod s-a procedat în conformitate cu Hotărârea Adunării Provinciei privind stipularea mai concretă a anumitor probleme a uzului oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale în teritoriul P.A. Voivodina. La fel, în acest mod au fost realizate parțial Concluziile nr.1, din Raportul precedent privind exercitarea drepturilor la uzul oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale din P.A. Voivodina, care a fost dezbătut și acceptat la cea de-a doua ședință a Consiliului Executiv al P.A. Voivodina, ținută pe data de 23 iulie 2008.

Guvernul P.A. Voivodina la cea de-a _____ ședință ținută pe data de _____ 2010 a dezbătut și acceptat RAPORTUL PRIVIND EXERCITAREA DREPTULUI LA UZUL OFICIAL AL LIMBILOR ȘI GRAFIILOR MINORITĂȚILOR NAȚIONALE DIN P.A. VOIVODINA și cu acest prilej a adoptat următoarele

CONCLUZII

1. Se însărcinează Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Comunitățile Naționale să continue cooperarea cu celelalte organe provinciale, organele și organizațiile unităților autoguvernărilor locale, unitățile organizatorice ale organelor administrației de stat, întreprinderile publice, instituțiile și serviciile din domeniul exercitării drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale la uzul oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale.

2. Se însărcinează Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Minoritățile Naționale ca adunărilor acelor comune (Indija, Šid și Irig), care n-au conformat dispozițiile statutelor lor cu dispozițiile hotărârii Adunării Provinciei privind stipularea mai concretă a anumitor probleme a uzului oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale din teritoriul P.A. Voivodina și încă n-au stabilit uzul oficial al limbii minorității naționale în anumite localități din teritoriul lor în conformitate cu criteriile prevăzute în hotărâre, să indice asupra obligației de a face aceasta.

3. Se însărcinează Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Comunitățile Naționale ca și în continuare să întreprindă măsuri în vederea calificării și perfecționării cunoștințelor din limba minorităților naționale ale angajaților care desfășoară procedura sau în activitatea lor comunică cu părțile întruna din limbile minorităților naționale.

4. Se însărcinează Secretariatul Provincial pentru Reglementări, Administrație și Comunitățile Naționale ca la organele competente să ceară modificările necesare ale reglementărilor, din cauza problemelor prezente care apar în practică cu prilejul uzului și aplicării limbii minorității naționale în desfășurarea procedurii.

5. Raportul privind exercitarea dreptului la uzul oficial al limbilor și grafiilor minorităților naționale din P.A. Voivodina trebuie remis Adunării P.A. Voivodina, Guvernului Republicii Serbia și mai ales Comitetului pentru Relații Interetnice al Adunării P.A. Voivodina, în vederea informării.

